

Název a adresa školy:	Střední škola průmyslová a umělecká, Opava, příspěvková organizace, Praskova 399/8, Opava, 746 01
Název operačního programu:	OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, oblast podpory 1.5
Registrační číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0129
Název projektu	SŠPU Opava – učebna IT
Typ šablony klíčové aktivity:	III/2 Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (20 vzdělávacích materiálů)
Název sady vzdělávacích materiálů:	ČJ II
Popis sady vzdělávacích materiálů:	Český jazyk II, 2. ročník
Sada číslo:	D–10
Pořadové číslo vzdělávacího materiálu:	18
Označení vzdělávacího materiálu: (pro záznam v třídní knize)	VY_32_INOVACE_D–10–18
Název vzdělávacího materiálu:	Slovní zásoba
Zhotoveno ve školním roce:	2011/2012
Jméno zhotovitele:	Mgr. Martina Hulvová

SLOVNÍ ZÁSoba

Slovní zásoba = souhrn slov určitého jazyka, je zachycena ve slovnících.

a/ **aktivní** – slova, která používáme (5 – 10 tisíc)

b/ **pasivní** – slova, kterým rozumíme (10 tisíc)

Útvary národního jazyka

1. jazyk spisovný

a/ **slova neutrální** (*otec, smutný, budova*)

b/ **hovorová** – neoficiální spisovné projevy, soukromá korespondence, běžná komunikace (*koukat, pololetky*)

c/ **knižní** – v umělecké literatuře, úřední korespondenci, ve slavnostních projevech (*odvětit, nicméně, udatný*)

d/ **básnická = poetismy** – v umělecké literatuře (*luna, vesna, modrojas*)

e/ **odborná = termíny** – encyklopedie, referáty, přednášky (*destilace, daňový poplatník, kost holenní*)

2. jazyk nespisovný

a/ **obecná čeština** – vyvinula se na základě středočeského nářečí a postupně se rozšířila po celém území (*flaška, fajn, švindlovat*)

b/ **nářečí = dialekt** – užívá se na určitém území (*kobzole, ogar, mlejn, mlén, mlyn*)

c/ **slang** – mluva určité zájmové skupiny (*studentský: bomba, matika, úča*)

d/ **profesionální** = **profesionalismy** – mluva určitého povolání, oboru (*nádražák, trafo, kožař*)

e/ **argot** – mluva spodiny (*šlehnout si, káča, bonzovat*)

Slova podle dobového zabarvení

1/ historismy = slova historická – souvisí s určitou dobou, pojmenovávají již neexistující skutečnosti (*řemdich, palcát, chorál, gladiátor*)

2/ archaická – zastaralá slova, přestala se používat, byla nahrazena novými slovy, používají se v literatuře k navození atmosféry doby (*silozpyt, anžto, orudí*)

3/ neologismy – slova nová, souvisí s rozvojem vědy a techniky (*mobil, mikroprocesor*)

Slova podle citového zabarvení

1/ slova lichotivá = mazlivá – vyjadřují kladný citový vztah

- **familiární** – zdrobněliny (*maminečka, dědoušek, děťátko*)

- **dětská** (*hajat, papat*)

- **eufemismy** – zjemnělá slova (*zesnout, usnout věčným spánkem*)

2/ slova hanlivá = pejorativa – vyjadřují záporný citový vztah

- **zveličelá** = augmentativa (*barabizna, psisko*)

- **zhrubělá** (*žrát, chlastat*)

- **vulgární** - nadávky (*hajzl, vůl*)

- **dysfemismy** – opak eufemismu (*zdech!, chcipl, drž hubu*)

Slova podle významu

1/ jednoznačná slova (*otec, dítě, skříň*)

2/ mnohoznačná slova – má více významů (*koruna, lístek, oko*)

3/ homonyma – stejně znějí, ale mají jiný význam (*vinný – vina – člověk, vinný – víno – nápoj*)

4/ synonyma – slova stejného nebo podobného významu (*pěkný – hezký, krásný*)

5/ antonyma – slova opačného významu (*světlo x tma*)

6/ výrazy automatizované – slova a spojení, která se často používají ve stejném významu (*pozdravy:*

Dobrý den! Ahoj! Veselé Vánoce a šťastný Nový rok)

7/ výrazy aktualizované – slova a spojení, která upoutávají pozornost (názvy titulků)

PRAKTICKÉ ÚKOLY

1. Uveďte, co všechno může znamenat lístek a koruna.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2. Vyjádřete různou intenzitu deště a seřadte podle intenzity.

3. Podtržené slovo ve větě nahradte synonymem:

Padl do zajetí.

Padla na něj dřímota.

Všechny úspory padly na auto.

Ty šaty jí padnou.

Padl před ní na kolena.

Padla mi hned do oka.

4. K těmto slovům napište antonymum: tlustý, světlý, každý

5. Napište slovo stejného významu:

dům, utíkat

6. Kdo používá slang a argot?

7. Zařadte do slovní zásoby:

spát

kobzole

analýza

přírodčák

luna

debil

8. Napište citově zabarvená slova: dům, matka, pes, uši, kůň, nos

9. Napište eufemismus a dysfemismus:

pít

spát

10. Uvedte, která slova jsou citově zabarvená a která jsou neutrální: taťka, tatínek, otec, tatiček, táta,

fotr, taťula